

*Запужляк І. М.,**старший викладач кафедри теорії і практики перекладу
Донецького національного університету імені Василя Стуса*

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЄСЛІВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ НА ПОЗНАЧЕННЯ НЕЖИВОЇ ПРИРОДИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Анотація. У статті досліджуються структурні особливості дієслівних фразеологізмів з компонентом на позначення неживої природи в англійській та українській мовах. Описано моделі цих фразеологізмів, виокремлено подібні й відмінні конструкції в обох мовах. Матеріалом дослідження слугували 702 фразеологізми англійської мови й 389 фразеологізмів української мови, що мають у складі лексичний компонент на позначення неживої природи, дібрані методом суцільної вибірки з сучасних фразеологічних словників. Під час аналізу використано такі методи дослідження, як метод суцільної вибірки, методи аналізу та синтезу, метод дистрибутивного аналізу, а також описовий метод.

Виявлено, що серед дієслівних фразеологізмів з компонентом на позначення неживої природи в англійській та українській мовах існують як ізоморфні структурні моделі аналізованих фразеологізмів, так і аломорфні, типові лише для однієї мови з повною їх відсутністю в іншій, що є типовим для різноструктурних мов. З'ясовано, що подібні розбіжності можуть обумовлюватися відмінностями в граматичних структурах досліджуваних мов. Дієслівні фразеологізми з компонентом на позначення неживої природи в англійській мові численніші й різноманітніші, представлені одиницями різних рівнів – словосполученнями й окремими лексемами. Рівень лексем, не притаманний українській мові в домені фразеологічних одиниць, репрезентується складними дієсловами англійської мови, значення яких не дорівнює значенням його компонентів, тобто є елементом вторинної номінації. Найчисленніша структурна модель англійських дієслівних фразеологізмів представлена фразовими дієсловами, значення яких також є переосмисленим. Українська граматична система допускає певну гнучкість порядку слів, що неприпустимо в англійській мові. Зокрема аломорфна група українських фразеологізмів характеризується постпозицією дієслова щодо залежної від нього фрази. Крім того, правила української мови дозволяють виконувати роль присудка фразеологізмам, у яких дієслово опускається. Найпродуктивніші структурні моделі є ізоморфними для обох досліджуваних мов.

Ключові слова: фразеологізм, субстантивний фразеологізм, структурна модель, ізоморфний, аломорфний.

Постановка проблеми. Для сучасного етапу розвитку лінгвістичних досліджень є важливими дослідження фразеологізмів, оскільки вони допомагають краще зрозуміти особливості картин світу в представників різних лінгвоспільнот. Мовознавці приділяють значну увагу зіставним дослідженням фразеологічних одиниць різноструктурних мов, однак структурні особливості дієслівних фразеологізмів з компонентом

на позначення неживої природи в англійській та українській мовах ще не були об'єктом окремого дослідження.

Для виконання поставлених завдань використовувалися такі методи дослідження, як метод суцільної вибірки, методи аналізу та синтезу для встановлення спільних і відмінних рис фразеологізмів англійської та української мов, метод дистрибутивного аналізу, а також описовий метод.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оскільки діяльність людини є основою її життя, видається логічним, що чимало дослідників присвячували лінгвістичні розвідки саме дієслівним фразеологічним одиницям (далі – ДФО), які відтворюють найтиповіші дії людини. Різні аспекти дієслівних фразеологізмів привертала увагу мовознавців. Наприклад, І. М. Кучман досліджує дієслівні фразеологічні одиниці каузативної семантики з компонентом «частина тіла» [4], Д. Є. Ігнатенко виокремлює дієслівні фразеологізми на позначення інтенсивності дії та стану [3], натомість В. М. Бойко й Л. Б. Давиденко досліджують ДФО у творах М. Матіос [1]. Предметом дослідження А. М. Троцюк є структурно-семантичні особливості дієслівних фразеологічних одиниць із соматичним компонентом «hand» [7], Н. Устенко зосереджується на фразеологічних одиницях дієслівного типу в мові художніх творів В. Винниченка [6].

Метою статті є встановлення ізоморфних та аломорфних структурних характеристик ДФО з лексичним компонентом на позначення неживої природи в англійській та українській мовах.

Матеріалом дослідження є 1091 ДФО з лексичним компонентом на позначення неживої природи в англійській та українській мовах, дібрані методом суцільної вибірки з сучасних фразеологічних словників (702 фразеологізми англійської мови та 389 фразеологізмів української мови). Об'єктом дослідження є ДФО з лексичним компонентом на позначення неживої природи в українській та англійській мовах. Предмет розвідки – структурні особливості ДФО з лексичним компонентом на позначення неживої природи в українській та англійській мовах.

Виклад основного матеріалу. Оскільки мова людини відтворює довкілля й діяльність людини у ньому, фразеологізми, як одиниці мови, віддзеркалюють уявлення мовців про навколишні об'єкти та їхні властивості. Видається логічним, що значна кількість фразеологізмів мають у складі лексичний компонент, який позначає елемент живої й неживої природи. Пропонована лінгвістична розвідка акцентує увагу саме на фразеологічних одиницях з компонентом на позначення неживої природи. Згідно з визначенням «Словника української мови»

«нежива природа – це: а) неорганічний світ; б) навчальний предмет, змістом якого є елементарні відомості про неорганічний світ» [5, т. 8, с. 7]. Відповідно «неорганічний – який не належить до живої природи; у якому відсутні життєві процеси» [5, т. 5, с. 349], а «природа – органічний і неорганічний світ у всій сукупності й зв'язках, що є об'єктом людської діяльності й пізнання, все те, що не створене діяльністю людини; буття, матерія» [5, т. 8, с. 7].

Життя людини значною мірою залежить від її діяльності або бездіяльності, стану, в якому перебуває сама людина, а також члени суспільства, які її оточують. Тому дієслівні фразеологізми досить численні в обох досліджуваних мовах. М. Т. Демський стверджує, що до дієслівних належать фразеологічні одиниці (далі – ФО) з узагальноною семантикою процесуальної ознаки, об'єктивованою в дієслівних категоріях виду, стану, способу, особи та часу [2, 26–28].

Критеріями пропонованої класифікації є частиномовна приналежність компоненту та його позиційність у структурі фразеологізму. Структурні моделі представлені формулами, де N – Noun, NP – Noun Phrase, VP – Verb Phrase V – Verb, Adj. – Adjective, Adv. – Adverb, Art. – Article, Prep. – Preposition, Pron. – Pronoun, Conj. – Conjunction, Num. – Numeral, Part. – Participle. Іменникові фрази можуть бути різного виду, з такими компонентами, як прикметник, дієприкметник, прислівник, числівник, артикль, займенник та іменник. Дієслівні фрази можуть містити прислівник, прийменник, а також іменник.

За результатами дослідження виокремлено 14 структурних моделей ДФО з лексичним компонентом на позначення неживої природи англійської мови та 13 структурних моделей української мови, 11 з яких є ізоморфними.

У результаті проведеного аналізу можна зробити висновок, що ДФО з лексичним компонентом на позначення неживої природи є двох рівнів:

1) лексичного рівня; виявлено 2 фразеологізми англійської мови, що становить 0,29% загальної кількості ДФО з лексичним компонентом на позначення неживої природи в англійській мові, представлені складеними словами: англ. *to backwater* («відступати, залишати вже зайняті позиції») і *to sandbag* («змушувати щось зробити, надзвичайно критикувати»);

2) синтаксичного рівня; представлені словосполученнями, наприклад англ. *to call the hogs to the hill* («хропіти»), укр. *жбурляти камінці в город* («зачіпати кого-небудь словами, ображати»).

Деякі з подібних ДФО можуть містити підрядні речення, як англ. *to think that the moon is made of green cheese* («вірити будь-чому»), але подібні ФО функціонують не як самостійна комунікативна одиниця, на зразок крилатих виразів чи прислів'їв, а виступають у реченні як присудок, тому автор відносить їх до дієслівних фразеологізмів. У результаті аналізу емпіричного матеріалу української мови не виявлено одиниць лексичного рівня.

Найпродуктивнішою моделлю англійських й українських ДФО з лексичним компонентом на позначення неживої природи є модель **V + Prep. + N/NP/Pron. + (Prep./Conj. + N/NP) + (Prep. + NP)**, яка представлена вживанням неперехідного дієслова з непрямим додатком, що може містити кілька частин, пов'язаних між собою прийменниками чи сполучниками. Оскільки такі граматичні явища притаманні обом аналізованим мовам, можна припустити, що саме цим пояснюється

велика кількість ДФО цієї групи. Прикладами таких фразеологізмів є англ. *to go off someone like water off a duck's back* («не впливати на когось»), *to rule with a rod of iron* («керувати дуже жорстоко»), *to look for hot water under cold ice* («очікувати чи підозрювати неіснуюче»), *to be carved in stone* («бути незмінним»), *to end up with all the marbles* («виграти» або «виснажитися, важко працюючи чи від швидкого бігу»); укр. *пройти крізь вогонь, воду й мідні труби* («подолати всі труднощі»), *садити на хліб та воду* («карати когось, обмежуючи в їжі»), *втопити в ложці води* («згубити когось з ненависті, викликані дрібницями»), *загнати в землю* («прискорити, спричинити чиясь смерть»).

Другою за продуктивністю в обох аналізованих мовах є група **V + N/NP + Prep. + (N/NP) + (Prep. + N/NP)**, що є також третьою за продуктивністю структурною моделлю української мови. Прикладами фразеологізмів можуть бути такі: англ. *to heap coals of fire on someone's head* («відплачувати добром на зло»), *to fit sb to a hair in the water* («повністю підходити – про одяг»), *to change horses in the middle of the stream* («змінювати щось у певній діяльності, яка вже розпочалась»), *to hold smb. with his bill in the water* («тримати когось у напрузі»); укр. *сунати зайцям солі під хвіст* («марно погрожувати чи «мріяти про щось нереальне»). Оскільки в англійській мові відсутні відмінки, а відношення між іменниками відтворюються за допомогою прийменників, видається логічним, що ця структурна модель є такою продуктивною, адже вона реалізується за допомогою перехідного дієслова й прямого додатка, що складається не з одного іменника, а з кількох, а зв'язок між ними актуалізується прийменником.

Окремою підгрупою англійських ДФО цієї структурної моделі можна виділити модель **V + N/NP + Prep.**, коли фразеологізм подається в словнику у складі лише дієслова, іменника (чи іменникової групи) і прийменника, після якого може стояти вільне словосполучення. Наприклад, англ. *to cut someone's water off* («знищити когось»), *to get all your water on* («мати достатню кількість чогось»), *to get steam up* («підготуватися до дії»). Оскільки українській мові не характерне вживання прийменника в кінці речення або фрази, указана підгрупа є аломорфною.

Другою найпродуктивнішою з українських структурних моделей є модель **V + N/NP**, що є третьою за продуктивністю групою англійської мови. Прикладами таких ДФО можуть бути: *to boil a stone* («марнувати зусилля»), *to eat dirt* («відчувати приниження»), *to hang the moon* («бути дуже важливим»); укр. *бити зорю* («давати сигнал лягати спати чи вставати» – у військових), *гори труда витрудити* («багато зробити, напрацюватися»), *каламутити воду* («заплутувати, ускладнювати»), *зламати лід* («успішно щось розпочати»), *пилом припадати* («не використовуватись» і «бути давно забутим»). Видається логічним, що ця група є численною, оскільки такі фразеологізми досить компактні й легко відтворюються в мовленні. Крім того, використання прямого додатка після дієслова притаманно обом аналізованим мовам.

Решта структурних моделей є значно менш продуктивними. Зокрема група **V + NP + V/VP** характеризується тим, що після прямого додатка вживається ще одне дієслово. Наприклад, в англ. *to let the quick horse pull the dead horse out of the mire* («змішувати шкідливе та корисне»), *to let the earth build the dike* («регулювати витрати відповідно до заробітків»), *to think so*

hung the moon («вважати, що хтось ідеальний»); в укр. *ніти на дно раків ловити* («утопитися»).

До структурної моделі **V + Conj. + N/NP + (Prep. + N/NP)** належать компаративні ДФО. Наприклад, англ. *to shine like frost in the moonlight* («надзвичайно сяяти»), *to go like snow off a rope* («зникати дуже швидко»), *to work like a coal-heaver* («дуже важко працювати»); укр. *лишати як на воді* («позбавити засобів існування»), *битися як риба об лід* («жити у важких матеріальних умовах» або «намагатися зробити щось дуже важке»).

До структурної моделі **V/VP + Conj. + NP Clause** належать ДФО, що мають у складі підрядне речення. Наприклад, в англ. *to see how the land lies* («зробити підготовчу роботу»), *to grudge every drop of water that goes past his own mill* («бути дуже жадібним»), *to wish the ground would swallow you up* («бажати зникнути через сором»); в укр. *пливати, куди вода несе* («пасивно підкорятися обставинам»).

Ізоморфною структурною моделлю аналізованих фразеологізмів є також структурна модель **V + (NP) + Part. + (Prep./Conj.) + (NP)**, яка вирізняється тим, що має у своєму складі дієприкметник. Наприклад, англ. *to have steam coming out of your ears* («бути дуже сердитим чи роздратованим»), *to leave no stone unturned* («шукати повсюди» або «використати всі способи задля досягнення цілей»), *to set a stone rolling* («розпочати щось, що може мати непередбачувані наслідки»); укр. *лізти у воду, не знаючи броду* («робити щось поспіхом, необдуманно»).

Структурна модель **V + N/NP + Conj. + N/NP + (+ Conj./Prep. + N)** є ускладненою версією четвертої моделі, оскільки представлена дієсловом й однорідними додатками, що поєднуються сполучником. Доволі низьку продуктивність цієї моделі можна було б пояснити тим, що однорідні компоненти не дуже часто вживаються у фразеологізмах, адже передають близьке значення. Прикладами таких ДФО є англ. *to carry fire in one hand and water in the other* («говорити одне, а чинити по-іншому»), *to give a stone and a beating to one* («значно переважати когось»); укр. *ділити хліб і сіль* («ділитися їжею в скрутних матеріальних обставинах»), *розлити широке море крові* («здавати страждани»).

Ще одна ізоморфна структурна група ДФО з лексичним компонентом на позначення неживої природи в англійській та українській мовах – це структурна модель **V + Adj./Adv. + Conj./Prep. + N/NP**. Наприклад, англ. *to ride backwards up Holborn Hill* («бути повішаним»), *to be thick on the ground* («бути вдосталь»); укр. *вийти сухеньким із води* («залишитися непокараним» або «знаходити вихід зі скрутного становища»). Серед особливостей українських ДФО цієї групи варто зазначити те, що дієслово може стояти в постпозиції до додатка, що неможливо в англійській мові: укр. *живим до неба лізти* – «бути святенником» (*ірон.*) або «погано себе почувати».

Досить непродуктивною ізоморфною групою аналізованих ДФО є структурна модель **V + (N/NP) + Adj./Adv.**, що можна було б пояснити тим, що зазвичай прикметники виконують атрибутивну функцію щодо іменника, якому передують. У цих же фразеологізмах прикметник чи прислівник займають останню позицію у вислові, що не типово для обох аналізованих мов. Прикладами таких ДФО є англ. *to make your marble good* («покращити власне становище»), *to go sky-high* («піднятися високо»), *to be crystal clear* («бути надзвичайно чистим, прозорим»); укр. *давати / дати на-гора* («видобувати на поверхню з шахти»).

До найменш продуктивних ізоморфних груп належить також структурна модель **V + VP**, особливістю якої є вживання двох дієслів підряд. Наприклад, англ. *to be allowed to gather dust* («бути повністю забутим»), *to go to dig at Malvern Hill* («підкорятися дружині»), укр. *дати залізного бобу з'їсти* («убити когось»), *пилінці / пилюночі не давати впасти* («доглядати, оберігати когось»).

Поряд з тим, що існують ізоморфні структурні моделі, трапляються також й аломорфні групи, що відсутні в одній з аналізованих мов. Найпродуктивнішою структурною моделлю англійської мови є **Phrasal Verbs** – фразові дієслова, що належать до сталих виразів, оскільки їхнє значення не є сумарним значенням дієслова та прийменника. Подібне явище притаманно лише англійській мові. Наприклад, англ. *to salt (sth) away* – «зберігати, відкладати щось», *to land in* – «приземлитися» й «опинятися десь (в якомусь місці, в'язниці тощо)», *to land on someone* – «сваритися на когось».

Менш продуктивною структурною моделлю англійської мови є **V/VP + Conj. + (N/NP + Conj.) + V/VP + (Conj. + N)**, що може пояснюватися розлогою структурою й досить рідкісним уживанням однорідних елементів у складі фразеологізму. Наприклад, *to dive like a feather and swim like a rock* («зовсім не вміти плавати»), *to have but little butter and cast that on the coal* («погано використовувати і те, що є»), *to promise mountains and perform molehills* («не виправдати сподівань»), *to salt and spoon* («вийти на пробіжку»).

Окрім аломорфних структурних моделей англійської мови існують українські аломорфні групи ДФО, найпродуктивнішою з яких є **Conj. + (Prep.) + N/NP + V**. Ця група вирізняється зокрема тим, що дієслово в цих компаративних фразеологізмах, які розпочинаються сполучниками *як, мов, немов, ніби*, займає постпозицію стосовно додатка. Наприклад, укр. *як води в рот набрати* («нічого не казати»), *як із землі виринати/виринути* («несподівано з'явитися де-небудь»), *хоч крізь землю провалитися* («хотіти безслідно зникнути»), *як у воду канути* («безслідно зникнути»). Існування такої групи ДФО неможливе в англійській мові, граматичні правила якої не дозволяють додатку передувати дієслову, до якого він відноситься. Порядок слів української мови гнучкіший, набагато менш регламентований, система відмінків, що виражають відношення між словами, дозволяє досить вільне розташування елементів у фразі чи реченні, адже в аналітичних мовах порядок слів має подекуди вирішальне значення для змісту речення.

Інша унікальна група, представлена на матеріалі української мови, – це структурна модель **Conj. + (N) + Prep. + NP**, у якій дієслово повністю опускається. Можливо, що дієслово в подібних фразах було настільки унікальним для подібного вислову та передбачуваним, що з часом почало опускаватися, однак носії мови легко його відтворювали чи розуміли. Прикладами таких фразеологізмів є укр. *і кінці у воду* («не залишити слідів злочину»), *ані пари з вуст* («зовсім мовчати»), *ні за холодну воду* («нічого не робити»). Оскільки наявність присудка в англійському реченні обов'язкова, подібні ДФО неможливі в цій мові, адже така фраза може функціонувати лише як іменна частина присудка, а не як повноцінний присудок.

Квантитативні особливості структурних моделей ДФО з лексичним компонентом на позначення неживої природи в англійській та українській мовах представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Структурні моделі ДФО з лексичним компонентом на позначення неживої природи в англійській та українській мовах

№	Структурні моделі	Лексичні моделі		Синтаксичні моделі	
		Англ. мова	Укр. мова	Англ. мова	Укр. мова
1	Compound Verbs	2 (0,29%)	–		
2	V + Prep. + (Prep.) + N/NP/Pron. + (Prep./Conj. + N/NP) + (Prep. + NP)			215 (30,63%)	133 (33,93%)
3	V + N/NP + Prep. + (N/NP) + (Prep. + N/NP)			185 (26,35%)	63 (16,19%)
4	V + N/NP			174 (24,79%)	131 (33,67%)
5	V + NP + V/VP			21 (2,99%)	1 (0,26%)
6	V + Conj. + N/NP + (Prep. + N/NP)			20 (2,85%)	8 (2,06%)
7	V/VP + Conj. + NP Clause			15 (2,14%)	1 (0,26%)
8	V + (NP) + Part. + (Prep./Conj.) + (NP)			10 (1,42%)	1 (0,26%)
9	V + N/NP + Conj. + N/NP (+ Conj./Prep. + N)			8 (1,14%)	4 (1,03%)
10	V + Adj./Adv. + Conj./Prep. + N NP			5 (0,71%)	6 (0,29%)
11	V + (N/NP) + Adj./Adv.			5 (0,71%)	1 (1,54%)
12	V + VP			4 (0,57%)	3 (0,77%)
13	Phrasal Verbs			30 (4,27%)	–
14	V/VP + Conj. + (N/NP + Conj.) + V/VP + (Conj.+ N)			8 (1,14%)	–
15	Conj. + (Prep.) + N/NP + V			–	33 (8,48%)
16	Conj. + (N) + Prep. + NP			–	4 (1,03%)
	Разом	2 (0,29%)	–	700 (99,71%)	389 (100%)

Як видно з таблиці, більшість ДФО з лексичним компонентом на позначення неживої природи в англійській та українській мовах є ізоморфними, що можна пояснити існуванням подібних розрядів перехідних і неперехідних дієслів в обох досліджуваних мовах. Також результати засвідчують наявність менш численних аломорфних груп, існування яких дозволяються граматичними особливостями певної мови, які відсутні в іншій.

Висновки. Проведений аналіз свідчить про існування як ізоморфних, так і аломорфних структурних моделей ДФО з компонентом на позначення неживої природи в англійській та українській мовах. Англійські ДФО можуть бути одиницями лексичного й синтаксичного рівня, натомість українські фразеологізми, представлені емпіричним матеріалом, можуть бути лише рівня словосполучення. Це може пояснюватися традицією укладання українських фразеологічних словників, які не включають лексичні одиниці в домен фразеології. Існування аломорфних структурних моделей обумовлені відмінністю граматичних структур аналізованих мов, що допускають певні граматичні явища в одній мові (наприклад, існування фразових дієслів англійської мови), натомість категорично не дозволяють інші (постпозиція дієслова щодо залежного від нього додатка в англійській мові).

Перспективними є дослідження співвідносних зі словосполученнями ад'єктивних й адвербіальних фразеологізмів з компонентом неживої природи в англійській і українській мовах.

Література:

1. Бойко В., Давиденко Л. Процесуальні фразеологізми у творчості Марії Матіос. *Література та культура Полісся* : збірник наукових праць. Серія «Філологічні науки». Ніжин. 2018. № 10. С. 222–231.
2. Демський М. Граматичні особливості української дієслівної фразеології. *Мовознавство*. 1984. № 2. С. 24–32.
3. Ігнатенко Д. Фразеологізми на позначення інтенсивності дії в англійській та українській мовах. *Studia Germanica et Romanica : Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання* : науковий журнал Донецького національного університету. Донецьк. 2013. Т. 10, № 2 (29). С. 57–68.
4. Кучман І. Дієслівні фразеологічні одиниці каузативної семантики з компонентом «частина тіла». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10 «Проблеми граматики і лексикології української мови»* : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. Вип. 3. С. 211–219.
5. Словник української мови: в 11 т. / за ред. І. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
6. Устенко Н. Особливості функціонування фразеологічних одиниць дієслівного типу на позначення емоційних станів у мові художніх

творів Володимира Винниченка. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія «Філологічні науки»*. 2010. № 92. С. 389–395. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2010_92_57.

7. Троцюк А. Структурно-семантичні особливості дієслівних фразеологічних одиниць із соматичним компонентом “hand”. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Серія «Філологічні науки»*. Луцьк. 2010. Вип. 9, С. 396–399.

Zapukhlyak I. Structural peculiarities of verbal idioms with the component denoting inorganic matter in the English and Ukrainian languages

Summary. The article dwells upon structural features of the verbal idioms with the component denoting inorganic matter in the English and Ukrainian Languages. The topicality of the article is stipulated by insufficient attention of the scientists to the contrastive researches of the verbal idioms in English and Ukrainian. The aim of the article is to define and describe the features of the verbal idioms with the component denoting inorganic matter. 701 English and 389 Ukrainian verbal idioms with the inorganic matter component are in the focus

of the article. The research resorts to the following research methods: a continuous sampling method, methods of analysis and synthesis, as well as a descriptive method.

The results of the analysis show the existence of isomorphic structural models of the substantive idioms with the component denoting inorganic matter in the English and Ukrainian languages, as well as allomorphic structural models, which exists only in one of the languages under consideration. The major difference is shown by English model represented by Phrasal Verbs, the meaning of which does not coincide with the meanings of its components, thus they are the unit of the second nomination. Ukrainian allomorphic structural models are characterized by more flexible word order comparing to the English structures, allowing the verbs to occupy the postposition to their subordinate components. Moreover, the Ukrainian grammatical structures without any verb may function as a predicate, that is not allowed by English rules. The most productive structural models of both languages are isomorphic ones.

Key words: idiom, substantive idiom, structural model, isomorphic, allomorphic.